

**VEILEDER
TIL SØKNADSSKJEMA OM GODKJENNING AV
BARNEHAGAR OG SKULAR**

INNLEIING

Denne veilederen er meint som ei hjelp til å fylle ut søknadsskjemaet. I søknadsskjemaet stilles det ei rekke spørsmål som søker må svare ja eller nei på. Veilederen skal forsøke å få fram meir detaljerte krav på kva som må til for at søker kan svare ja.

For nokon av paragrafane blir det skildra kva som må til for å oppnå tilfredsstillande standard. Andre paragrafer blir utdjupa med sjekklister. Slike sjekklister kan også gå inn i verksemda sitt internkontrollsysten.

I tillegg til veilederen blir det også vist til merknadene til den enkelte paragraf i selve forskrifta (s 8-15).

SØKNADEN

Søknaden om ny godkjenning skal innehalde:

1. Utfylt søknadsskjema basert på kartlegging av verkasemda.
2. Handlingsplan med tidsfristar som viser korleis forskrifta skal oppfyllast.

Søknaden skal sendes til:

Sogndal kommune, Miljøretta helsevern, Pb.153, 6851 Sogndal

INNHOLD:

§ 4. Ansvar. Internkontroll

§ 9. Utforming og innredning.

Funksjonshemma

Arealnormer

Utforming og innreiing m.h.t. renhold

Egna plass for oppbevaring og tørking av yttertøy

§ 10. Mulighet for aktivitet og hvile.

§ 11. Måltid.

Statens ernæringsråds retningslinjer for mat i skolen

Statens ernæringsråds retningslinjer for mat i barnehagen

§ 12. Psykososiale forhold.

§ 13. Rengjøring og vedlikehold.

Reinhaldsliste for barnehagar

§ 14. Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Sjekkliste for barnehagen sitt inneområde

Sjekkliste for barnehagen sitt uteleikeområde

Sjekkliste for skulen sitt inneområde

Sjekkliste for skulen sitt uteområde

§ 15. Førstehjelp.

Førstehjelpsutstyr

§ 17. Smittevern.

§§ 19-21 Inneklima/luftkvalitet. Belysning. Lydforhold.

§ 23. Sanitære forhold.

§ 24 Avfallshåndtering

§ 4. Ansvar. Internkontroll

Leiar av verksemda er her rektor ved en skule eller styrar i ein barnehage.

Eit internkontrollsysteem for barnehagar og skuler kan m.a. innehalde:

- a) Skildring av verksemda sitt mål
- b) Skildring av korleis barnehagen/ skolen er organisert
Leiing, organisasjonskart, ansvar og oppgåver, delegering, vernepersonell, elevorganisasjonar m.m.
- c) Prosedyrar for etterleving av denne forskrifta
- d) Prosedyrar for å handtere avvik
- e) Prosedyrar for korrigerande tiltak
- f) Prosedyrar for revisjon av internkontrollsysteemet
- g) Dokumentasjon som gir oversikt over verksemda si drift m.h.t. forskrifta sine krav, (årsrapport o.l.)

Internkontrollsysteemet skal være funksjonelt og helst kortfattet. Dette internkontrollsysteemet kan med fordel samordnes med internkontrollplikta etter annet regelverk slik som Forskrift om internkontroll (HMS).

§ 9. Utforming og innredning

I. Funksjonshemmede

Bygningstekniske tilpasninger kan være aktuelt i forbindelse med:

- atkomst (atkomstvei og inngang)
- innvendige kommunikasjonsvegar
- toalett, garderobe, dusj
- manøverknappar, skilt o.l.

Under begrepet funksjonshemma kjem og personar med t.d. syns- eller hørselshemningar. For desse gruppene kan det og vere aktuelt å førepta fysiske tiltak. Ei kort skildring av eventuelle tiltak bør gå inn i søknaden om godkjenning.

II. Arealnormer

Ved berekning av antall elevar i eit vanleg klasserom bør det planleggast etter ei arealnorm på minimum 2 m² pr. elev. Det må takast omsyn til rommet sitt utforming, takhøgde og ventilasjonsforhold.

III. Utforming og innredning m.h.t. renhold

Inngangspartiet

Det bør vere rist, kost e.l. ved inngangspartiet. Særleg i barnehagar kan det være behov for å spyle av blant anna sålete sko og gummibukser. Toalett bør ligge nær inngangen til verksemda. Dette gir lettare tilgjenge når barna er ute, og ein hindrar at unødig mye såle o.l. blir drege inn når barna må på toalettet.

Inne

Ei utforming og innreiing av inneområdet utan for mange opne hyller o.l. som støv kan samle seg på, er viktig for at tilfredsstillande reingjering kan gjennomførast. Meir om dette under § 13.

IV. Egna plass for oppbevaring og tørking av yttertøy

I barnehagane er det naturlig at barna kler av seg i ein garderobe før dei går inn i oppholdsromma inne. Det finnes mange gode løsninger m.h.t. tørking av tøy som tørkeskap, tørkerom e.l.

I skular skal ikkje tøy takast med inn i klasseromma. Vått tøy (med dyrehår/støv m.m.) er ein negativ faktor for inneklimaet. Det blir anbefalt bruk av innesko for å fremje eit godt inneklima.

§ 10. Mulighet for aktivitet og hvile m.v.

I. Aktivitet

Barn og unge i barnehage og grunnskule har eit stort behov for å være i aktivitet, og dei ulike aldersgruppene har ulike behov. Barnehagen/ skulen må ha eit uteområde som er tilpassa barna sin alder med tanke på ulike former for leik, utfordringar og tryggleik.

Barnehagen/skulen må leggje til rette for eit variert aktivitetstilbod for:

- store grupper (f. eks. ballbaner)
- mindre grupper (f. eks. rollelek)
- individuell lek (f. eks. klatring)

Leikeområdet må være så stort at dei ulike aktivitetane ikkje kjem i konflikt med kvarandre. Små barn skal ha moglegheit for å kunne leike utan å bli forstyrra av eldre barn.

II. Kvile

Dei yngste barna har størst behov for kvile, og barnehagen må ha eigne rom der dei minste kan kvile i løpet av dagen.

§ 11. Måltid

Sjå

- “Statens ernæringsråds retningslinjer for mat i barnehagen”
- “Statens ernæringsråds retningslinjer for mat i skolen”

§ 12. Psykososiale forhold

Eit godt tverrfagleg og tverretatleg samarbeid der psykososiale forhold blir satt på dagsorden er viktig.

Krav om rutinar/planar for å skape gode samarbeidsforhold

Både barnehageloven og grunnskoleloven seier noko om dette. Denne veilederen refererar berre til dei ulike paragrafane:

Barnehageloven: § 1. Formål
 § 4. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Grunnskuleloven: § 1. Føremål
 § 16. Om arbeidsmiljøet og om rettar og plikter for elevane
 § 30. Foreldreråd
 § 32. Samarbeidsutvalet m.m.
 § 33. Elevråd og klasseråd

§ 13. Rengjøring og vedlikehold

Svevestøvet i lufta omkring oss er ein viktig faktor for utvikling av astma og allergi. Eit av måla med reinhaldet i barnehagar og skuler må være å begrense mengda av dette svevestøvet så mykje som mogeleg. Her er det mange detaljar som er viktige:

- I. Førebyggjande reinhald i inngangsparti:
 - A. Flater som er lette å halde reine utandørs
 - B. Vannslange til spyling av regntøy, støvler o.a. i barnehagar
 - C. Kost og rist eller matte framfor inngangen
 - D. Absorberande matter innanfor inngangen
- II. Begrens støvsamlande flater som:
 - A. Opne hyller og skap
 - B. Skap som ikkje når til taket
 - C. Liggjande panel
 - D. Nedfelte lysarmatur
- III. Begrens støvande og støvsamlande inventar som teppe o.a.
- IV. Gardiner, møbeltrekk, putetrekk o.l. må kunne vaskast/rensast

Innsatsen for inneklimaet kan i enkelte høve koma i konflikt med ynskjer om å gjere opphaldsrom koselege. For mange harde og glatte flater gjer og lydforholda vanskelegare, etterklangen aukar. Her er det viktig å finne ein balansegang som både barn, reinhaldarar og personalet vil trivast med.

Reinhaldsliste

Dette er eit forslag til liste over reinhaldspunkt og frekvens som kan stillast til reinhald i barnehagar:

REINHALDSPUNKT	dagleg	2g/ veke	vekentleg	månadleg	4g/år	årleg	etter behov
golv, bord, stoler, dørhandtak	x						
vaskar, vaskerrenner, WC	x						
komfyr, oppvaskbenk	x						
tømming av søppelbøtter	x						
støvtørking av større inventar	x						
tepper, matter, puter, pledd (lufting/støvsuging)	x						
håndklær og klutar	x						
hyller for leiker		x					
garderobe		x					
lister og karmar			x				
madrassar, stoppa møblar (lufting/støvsuging)			x				
stoler og anna inventar			x				
kjøleskap				x			
kjøkkenskap				x			
tørkeskap/tørketrommel				x			
utvendig reingjøring av synlege ventilasjonskanalar					x		
hengande lysarmatur					x		
bord (alle flater)					x		
vinduer					x		
vegger med liggjande panel eller ru overflate					x		
gardiner						x	
vegger						x	
fast lysarmatur						x	
større inventar						x	
boder, lagerrom						x	
persienner, solskjerming						x	
radiatorar, panelomn						x	
tepper, matter, madrassar, puter, stoppa møblar						x	
boning av golv							x
utkledningstøy/dokkeklede							x
leiker (inne/ute)							x

§ 14. Sikkerhet og helsemessig beredskap

Verksemda skal ha rutinar for handtering av ulykke- og faresituasjoner.

Det skal være varslingsystem og varslingsutstyr for brannslukking. Verksemda må ha prosedyrar for evakuering ved brann og andre faresituasjoner som kan oppstå.

Det skal være rutinar for registrering av ulykker og skader i verksemda.

Forskrift om sikkerhet ved leikeplassutstyr

Forskrift om sikkerhet ved leikeplassutstyr er heimla i produktkontrolloven. Kontroll av leikeplassutstyret bør innarbeidast i internkontrollsystemet.

For nytt leikeplassutstyr trådde forskrifa i kraft 19. juni 1996. For eksisterande leikeplassutstyr trer forskrifa i kraft tre år seinare, dvs. 19. juni 1999.

§ 15. Førstehjelp

Førstehjelpsutstyr

Førstehjelpsutstyr må være plassert lett tilgjengeleg for voksne og utilgjengeleg for barn.

Førstehjelppskap bør innehalde:

- plaster
- bandasjetape
- saks
- sterile kompress (5-10 stk)
- desinfeksjonsmiddel (klorheksidin eller pyrisept)
- renset bomull
- enkeltmannspakke (trykbandasje med festebånd)
- elastisk bind
- fatle og sikkerhetsnåler
- reseptfritt smertestillende middel
- augebadevann
- eingangshanskars (Skal alltid brukast ved stell av sår og vask av blod)
- flytande kull (til avgiftning av magesekken hos små barn i barnehagen)
- isposar

Sjekk av utstyr

Førstehjelpsutstyret bør sjekkast ein gang pr. halvår med tanke på holdbarhetsdataar. Skriv opp sjekkdato på innsida av skapdøra.

Opplæring

Opplæring av de ansatte kan gjøres ved å arrangere førstehjelpskurs, opplæring ved video og/eller ved hjelp av skriftlig undervisningsmateriell.

§ 17. Smittevern

Sjå plakat frå Folkehelsa "Syke barn og barnehager" med skildring av ulike barnesjukdommar. Dei anbefalingane som her blir gitt kan følgjast i barnehagar og skular.

Helsesøster tilknytt verksemda har ansvar for å framstaffe slikt informasjonsmateriale, og skulen/barnehaugen har ansvar for at informasjonen blir gitt vidare til tilsette og føresette.

§§ 19, 20 og 21 Inneklima, belysning og lydforhold.

Temperaturforhold

Lufttemperatur er saman med lufthastighet den viktigaste faktoren for kroppen sin varmebalanse. Optimal temperatur i undervisningsrom er 20-22⁰C. Ei auking av lufttemperaturen med 4-5⁰C frå 22⁰C fører til redusert arbeidsevne, konsentrasjon og hukommelse og ein følelse av tørr luft.

Temperaturforskjellane i rommet er også viktig for komforten. Særs viktig er den vertikale temperaturgradienten, som er temperaturforskjellen mellom hovud- og ankelhøgde. Denne bør ikkje overstige 3⁰C.

CO₂-måling

CO₂ er en atmosfærisk gass med stabile konsentrasjonar i uteluften. Gassen er et avfallsprodukt i menneske sine utåndingsgassar, og varierer derfor med personbelastning i innemiljøet. Gassen i seg sjølv gir ikkje helsekader ved konsentrasjonar som er mogleg å oppnå under "normale" forhold, men et høgt innhald av gassen i lufta fortel at luftutvekslinga (ventilasjonsanlegget) i lokala er for dårlig. Dette tyder på at det og kan være andre komponentar i lufta som allergener (f.eks. middrestar), gassar frå material, lukt, partiklar osv. som ikkje blir lufta ut. Høge konsentrasjonar av CO₂ blir forbundet med symptomar som hovudverk, trøttheit, svimmelheit osb.

Fordi CO₂ er lett å måle, blir denne gassen ofte brukt som *indikator på luftkvalitet* i skular og barnehagar.

Relativ luftfuktighet

Relativ fuktighet er et mål på kor mykje vassdamp lufta inneheld og blir angitt i prosent av full metningsgrad. Tidlegare trudde man at tørr luft kunne være skadeleg for lungene, og klager på tørr luft som en negativ inneklimafaktor er særs vanleg, særs om vinteren. No visar det seg imidlertid at kjensla av tørr luft ofte skyldast for høg romtemperatur kombinert med støv og partiklar i inneluften.

Om vinteren bør relativ luftfuktighet innandørs ikkje overstige 40%.

Lydforhold

Dårlig lydforhold i arbeidsrom som for eksempel klasserom kan virke forstyrrende på det arbeidet som foregår. Et problem er støy frå ventilasjonsanlegg. Slik støy skal ikkje overstige 40 dB i kontorlokal eller 32 dB i undervisningsrom.

Et anna støyproblem kan oppstå på grunn av rommet sitt akustiske egenskapar. Harde materialer i golv, veggar og tak kan gi ein ekkoverknad (etterklang) i rommet slik at det oppstår et diffust støynivå som verkar trøttande og forstyrrende på t.d. samtalar.

Belysning

Det er viktig at belysning i rommet er tilpassa den aktivitet som skal foregå i rommet. Riktig belysning skapar gode synsforhold og aukar trivselen.

Den gjennomsnittlege belysningsstyrken i vanlege undervisningsrom skal være minst 300 lux. I rom med veggtavler skal det være separat tavlebelysning, og belysningsstyrken vertikalt på tavla skal være minst 500 lux.

INNEKLIMAPARAMETER	KRAV
Operativ temperatur	19-26°C. Temperaturen bør ligge omkring 22°C
Golvtemperatur	19-26°C
Vertikal temperaturgradient	Forskjellen i lufttemperatur i 1,1m og 0,1m høgde over gulvet skal være mindre enn 3°C
Lufthastighet	Maks. 0,15 m/s i oppholdssonene. (middelhastighet over 3 minutter)
Relativ fuktighet	Ved vinterforhold, mindre enn 40%
Karbondioksid	Maks. 1800 mg/m³ = 0,10 vol% = 1000 ppm
Tilførsel av uteluftmengde	7-10 l/s pr. pers (+ tillegg for bygning og prosesser)
Tobakksrøyk	Skal ikke forekomme (gjelder hele døgnet)
Belysningsstyrke	300 lux i klasserom 500 lux i skolelandskap 500 lux ved opphengte tavler og kart
Støy fra ventilasjon	40 dB i kontorlokal 32 dB i undervisningslokal
Etterklangtid	0,8 T [sek] i undervisningsrom 2,0 T [sek] i gymsal 1,5 T [sek] i korridorer 0,6 T [sek] i oppholdsrom (barnehagar/ fritidsheim)

Syner også til Arbeidstilsynet best. nr 444 Klima og luftkvalitet på arbeidsplassen.

§ 23. Sanitære forhold

Når det gjeld antall toaletter i forhold til elever er det anbefalt minimum:

- for gutter, enten 1 vannklosett pr 30 og 1 urinalstandplass a`50 ca pr 20-30 gutter, eller 1 vannklosett pr 20 gutter. Urinalet kan gjerne utførast som renne i rustfritt stål eller porselen, utstyrt med sjølvspylende armatur. Det er viktig å ha urinal med varierande høgde slik at alle aldersgrupper kan nyte seg av disse. Gulvet under urinalene må ha rustfrie rister med vannskylling.
- for jenter, minst 1 vannklosett pr. 20 jenter.

Det skal være handvask med blandebatteri, tørkehankle og dispenser for flytande såpe i samband med toaletta.

Arealnorm for garderobar og dusjanlegg i samband med kroppsøvingsrom er til saman 1-1,2 m² pr. elev (ERFA 20/79).

Av hygieniske grunnar og av omsyn til reinhaldarane, bør ein bruke plastpose i alle avfallsbøttene. Der det blir kasta papir, er det sjølvsagt ikkje nødvendig å bytte pose ved kvar tömming. På toalettene bør en derimot skifte pose dagleg.

Handvaskar med blandebatteri bør vere i klasserom eller klasseromskorridorane, spesialrom og spiserom/kantine.

§ 24. Avfallshåndtering

Det skal være rutiner for behandling av spesialavfall (t.d. kjemiske rester frå naturfag, lakk/maling frå sløyd, framkallervæske frå fotolab).

